

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ

Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις ή πλάγιες ερωτήσεις λέγονται οι δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις που εκφράζουν ερώτηση όχι σε ευθύ αλλά σε πλάγιο λόγο.

- Ευθεία ερώτηση: **Ἦλθον οἱ πρέσβεις;**
- Πλάγια ερώτηση: Ἐρωτᾷ εἰ ἦλθον οἱ πρέσβεις.

Διακρίνονται σε:

α) πλάγιες ερωτηματικές **ολικής** άγνοιας, δηλαδή αυτές που δέχονται ως απάντηση **ναι** ή **όχι**, π.χ.

- Ἐρωτᾷ εἰ ἦλθον οἱ πρέσβεις.

Για να βρούμε την απάντηση πιο εύκολα μετατρέπουμε την πλάγια ερώτηση σε ευθεία: **Ἦλθον οἱ πρέσβεις;** Η απάντηση θα είναι: ναι ή όχι.

Οι πλάγιες ερωτηματικές ολικής άγνοιας διακρίνονται σε **μονομερείς** (μονομελείς), δηλαδή όταν έχουν ένα μέρος (μέλος), άρα ζητείται η απάντηση σε ένα ερώτημα ή **διμερείς** (διμελείς), δηλαδή όταν έχουν δύο μέρη (μέλη), άρα ζητείται η απάντηση ανάμεσα σε δύο ερωτήματα.

- Ἡρώτων αὐτὸν εἰ ἀναπλεύσειεν ἔχων ἀργύριον. > Μονομερής
- Ἐβουλεύοντο οἱ Πλαταιεῖς εἴτε κατακάυσωσιν αὐτοὺς εἴτε τι ἄλλο χρήσονται. > Διμερής

β) σε πλάγιες ερωτηματικές **μερικής** άγνοιας, δηλαδή αυτές που δέχονται κάθε άλλη απάντηση **εκτός από ναι ή όχι**, π.χ.

- Ἐρήσομαι ὅστις ἐστίν ὁ διδάσκαλος.

Για να βρούμε την απάντηση πιο εύκολα μετατρέπουμε την πλάγια ερώτηση σε ευθεία: **Τὶς ἐστὶν ὁ διδάσκαλος;** Η απάντηση δεν μπορεί να είναι ναι ή όχι.

Εισάγονται:

Οι πλάγιες ερωτηματικές ολικής άγνοιας

όταν είναι μονομερείς με το: **εἰ**

όταν είναι διμερείς με τα: **εἰ - ἢ, εἴτε - εἴτε, πότερον - ἢ, πότερα - ἢ**

Οι πλάγιες ερωτηματικές μερικής άγνοιας

με τις ερωτηματικές αντωνυμίες: **τίς, πότερος, πόσος, ποῖος, πηλίκος, ποδαπός**

με τις αναφορικές αντωνυμίες: **ὅς, ὅστις, ὁπότερος, ὅσος, ὅπόσος, οἷος, ὁποῖος, ἡλίκος, ὀπηλίκος, ὁποδαπός.**

με τα ερωτηματικά επιρρήματα: **ποῦ, ποῖ, πόθεν, πῇ, πῶς**

με τα αναφορικά επιρρήματα: **οὕ, ὅπου, οἷ, ὅποι, ὁπόθεν, ἥ, ὅπη, ὡς, ὅπως**

Κατά το περιεχόμενό τους είναι προτάσεις κρίσης ή επιθυμίας.

Δέχονται άρνηση **οὐ** ή **μή**.

Εξαρτώνται από ρήματα που σημαίνουν:

ερώτηση, απορία έρωτῶ, άπορῶ, πυνθάνομαι, θαυμάζω κ.ά.

γνώση, άγνοια γιγνώσκω, οἶδα, ὀρῶ, αἰσθάνομαι, άγνοῶ κ.ά.

απόπειρα, φροντίδα πειρῶμαι, παρασκευάζομαι, πράττω, φροντίζω, έπιμελοῦμαι κ.ά.

σκέψη, προσοχή σκοπῶ, σκοποῦμαι, έξετάζω, βουλεύομαι κ.ά.

δείξη, ανακοίνωση δείκνυμι, δηλῶ, λέγω, άποκρίνομαι κ.ά.

μετά από λέξεις ή φράσεις παρόμοιας σημασίας ἄδηλόν έστι, άφανές έστι, ἄπορόν έστι, άπόρως έχει, φανερόν έστι, θαυμαστόν έστι, λέγεται, δέδεικται κ.ά.

Χρησιμοποιούνται ως:

- **αντικείμενο** σε μεταβατικά ρήματα που σημαίνουν **ερώτηση, απορία** (έρωτῶ, άπορῶ, πυνθάνομαι, θαυμάζω κ.ά.), **γνώση, άγνοια** (γιγνώσκω, οἶδα, ὀρῶ, αἰσθάνομαι, άγνοῶ, άπόρως έχω κ.ά.), **απόπειρα. φροντίδα** (πειρῶμαι, παρασκευάζομαι, πράττω, φροντίζω, έπιμελοῦμαι κ.ά.), **σκέψη, προσοχή** (σκοπῶ, σκοποῦμαι, έξετάζω, βουλεύομαι κ.ά.), **δείξη, ανακοίνωση** (δείκνυμι, δηλῶ, λέγω, άποκρίνομαι κ.ά.), π.χ.

Έρήσομαι **ὅστις έστίν ὁ διδάσκαλος.**

(= Θα ρωτήσω ποιος είναι ο δάσκαλος.) > **αντικείμενο**

- **υποκείμενο** σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις ανάλογης σημασίας με τα παραπάνω ρήματα (ἄδηλόν έστι, άφανές έστι, ἄπορόν έστι, άπόρως έχει, φανερόν έστι, θαυμαστόν έστι, λέγεται, δέδεικται κ.ά.), π.χ.

Όθεν καί άπορεῖται **πότερόν έστι τὸ άγαθόν μαθητὸν ἢ έθιστόν.> υποκείμενο**

(= Υπάρχει λοιπόν η άπόρία ποιο από τα δύο είναι το άγαθό ευκολομάθητο ή ευκολοσυνήθιστο.)

- **επεξήγηση** σε όρο της προηγούμενης πρότασης, συνήθως σε **δεικτική αντωνυμία ουδέτερου γένους**, π.χ.

Τοῦτο σκεψώμεθα, εἰ ἀληθῆ λέγεις. > **επεξήγηση**

(Αυτό θα εξετάσουμε, αν λες την αλήθεια.)

Εκφέρονται με:

α) Οριστική, όταν δηλώνουν ερώτηση για το πραγματικό.

β) Δυνητική οριστική, όταν δηλώνουν ερώτηση για το δυνατόν στο παρελθόν ή για το μη πραγματικό.

γ) Δυνητική ευκτική, όταν δηλώνουν ερώτηση για το δυνατόν στο παρόν ή στο μέλλον.

δ) Απορηματική υποτακτική (ενίστε + αοριστολογικό ἄν), όταν δηλώνουν απορία σχετικά με αυτό που πρέπει να γίνει.

ε) Ευκτική του πλάγιου λόγου, ύστερα από ιστορικό χρόνο, και δηλώνουν υποκειμενική γνώμη.